

AİLE TEMELLİ SAĞLIK YAKLAŞIMI

Editörler

Prof. Dr. Sema KUĞUOĞLU

Doç. Dr. Birsal Canan DEMİRBAĞ

© 2015 **AKADEMİSYEN TIP KİTABEVİ**

Yayın Dağıtım ve Pazarlama A. Ş

Halk sk. 5/A Yenışehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Aile Temelli Sağlık Yaklaşımı

Editörler: Prof. Dr. Sema KUĞUOĞLU

Doç. Dr. Birsel Canan DEMİRBAĞ

ISBN: 978-605-9942-44-7

DOI: 10.37609/akya.2086

Bu kitabın yayın hakkı **AKADEMİSYEN TIP KİTABEVİ**'ne aittir. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereği herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarların ve yayıncısının yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılmaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz. Yazıların içerikleri yazarları bağlamaktadır.

Dağıtım Adresi

Akademisyen Kitabevi

Halk sk. 5/A Yenışehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Yayın Koordinatörü : Yasin DİLMEN
Mizampaj : Kerem ACAR - Rahime DİLMEN
Kapak Düzenleme : Yusuf ÖZALP
Baskı : Özyurt Matbaacılık

Önsöz

*“ Bilmek yeterli değildir, uygulamalıyız.
İstemek yeterli değildir, yapmalıyız.”*

Goethe

Aile içindeki bireylerin birbirleriyle etkileşimini düzenleyen kurallar, aile sistemini oluşturmaktadır. Bu sistem, sağlığı koruma ve geliştirme davranışlarını etkilemektedir. Bu kitap 2010 yılında Hemşirelik Yönetmenliğindeki hemşirelik hizmet kapsamı; hemşirenin görev, yetki ve sorumlulukları ve 2011 yılındaki Hemşirelik Yönetmeliğindeki Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik; çalışılan birim/servis/ünite/alanlara göre hemşirelerin görev, yetki ve sorumlulukları içeriği; birey, aile ve toplumsal yaklaşımlar esas alınarak hazırlanmıştır. Aile sağlığındaki olumlu göstergeler, toplumun sağlığındaki pozitif gelişmeleri yansıtmaktadır. Sağlığı koruma ve geliştirmede atılacak güçlü adımlar için bireyi aile kavramından ayırmamak gerekmektedir. Hasta veya sağlama yönelik bakım veya tedavide, birey ailesi ile birlikte değerlendirdiğinde girişimin etkinliğinin arttığını biliyoruz. Ülkemizin oluşturduğu sağlık politikalarının geliştirilmesinde de toplum temelli yaklaşım esas alınmaktadır. Bu bağlamda 21. Yüzyılda ailelerin sadece bir “ziyaretçi” olmadığı; bakım ve tedaviyi çok yakından etkilediği görüşü ile kitabımızın çerçevesini; aileyi etkileyecek farklı konu başlıkları ile en gerekli ve ilgi çeken konular çerçevesinde oluşturmaya çalıştık.

Genç meslektaşlarımıza ve okuyucularımıza katkı sağlaması amacı ile; aileyi esas alan 40'in üzerinde konu, 45'den fazla üyesi olan geniş bir yazar ailesi tarafından, dikkatli bir şekilde derlenerek, kolaylıkla anlaşılır şekilde hazırlanan “Aile Temelli Sağlık Yaklaşımı” kitabının tüm sağlık çalışanlarına yararlı olmasını temenni ediyoruz. Bu eser iki editörün İ.Ü. Florence Nigtingale Hemşirelik Yüksekokul'u öğrencisi oldukları ilk günden beri yaklaşık 35 yıllık dostluklarını ve mesleklerine katkılarını yansıtan ilk eser olması açısından da çok kıymetlidir. Kitabın hazırlanmasında geniş bir özveri ile çalışma takvimimize uyan değerli yazarlarımıza, yayın evi çalışanlarına ve emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz..

Sağlık Bilimlerinde bilgiler ve uygulamalar sürekli değişmektedir. Bu kitaptaki bilgiler de belirli aralıklarla güncellenecektir. Bütün dikkat ve çabalarımıza rağmen, eserde olabilecek eksiklik ve hataların hoşgörüle karşılanmasını diliyoruz. Okuyucularımızın yapıcı görüş ve eleştirileri bir sonraki baskının kalitesini arttıracaktır.

Sağlıkta değişim için, en etkin insan gücü, ve kaliteli bakım vericiler olmamız inancıyla...

Prof. Dr. Sema KUĞUOĞLU

Doç. Dr. Birsal Canan DEMİRBAĞ

Editörler ve Yazarlar

Prof. Dr. Sema KUĞUOĞLU (Editör)

Hamilton Park Nursing and Rehabilitation Center,
Brooklyn, New York.

Doç. Dr. Birsal Canan DEMİRBAĞ (Editör)

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Prof. Dr. Fatma Eti ASLAN

Acıbadem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Prof. Dr. Hediye ARSLAN ÖZKAN

Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Prof. Dr. Nermin OLGUN

Acıbadem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği

Prof. Dr. Nursan ÇINAR

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik
Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Doç. Dr. Ayşe ERGÜN

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Doç. Dr. Dilek YILDIZ

Gata Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Doç. Dr. Duygu ARIKAN

Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Doç. Dr. Duygu GÖZEN

İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik
Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Doç. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ

Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Doç. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık
Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği

Doç. Dr. Havva ÖZTÜRK

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Meslek Esasları ve
Yönetim

Doç. Dr. İlknur AYDIN AVCI

19 Mayıs Üniversitesi, Samsun Sağlık Yüksek Okulu,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Doç. Dr. Saime EROL

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Doç. Dr. Selma ÖNCEL

Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Doç. Dr. Sevilay HİNTİSTAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları
Hemşireliği

Doç. Dr. Yurdanur DİKMEN

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik
Bölümü, Hemşirelik Esasları

Doç. Dr. Zeynep GÜNGÖRMÜŞ

Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Aysel KARACA

Düzce Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik
Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Ayşe KARAKOÇ

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Ebelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Ayşe YILDIZ

Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Çağrı ÇÖVENER ÖZÇELİK

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Çağla YİĞİTBAŞ

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Halk
Sağlığı Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Dilek CİNGİL

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Fadime ÜSTÜNER TOP

Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Fatma COŞAR ÇETİN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kadın Hastalıkları ve
Doğum Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Fatma Elif KILINÇ

Uludağ Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Hacer KOBYA BULUT

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Kamer GÜR

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Meltem Kürtüncü

Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Müge UZUN

Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak Sağlık
Yüksekokulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Nevin ÇITAK BİLGİN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık
Yüksekokulu, Kadın Hastalıkları ve Doğum
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Özlem IŞIL

Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Rabia KEÇİALAN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık
Yüksekokulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Semra KARACA

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Sibel ÖZTÜRK

Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik
Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Serpil YÜKSEL

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları
Hemşireliği

Yrd. Doç. Dr. Tülay KUZLU AYYILDIZ

Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Dr. Asibe ÖZKAN

Dr. Siyami Ersek Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri
Müdürü

Dr. Duygu Sönmez DÜZKAYA

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi
Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği

Dr. Füsun AFŞAR

İstanbul Anadolu Kuzey Kamu Hastaneleri Birliği,
Medeniyet Üniversitesi, Göztepe Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürü

Dr. Leyla ERDİM

İ.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Dr. Özcan AYGÜN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı
Hemşireliği

Öğr. Gör. Elif Dönmez TEMUÇİN

Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Öğr. Gör. Gülseren ÇITAK TUNÇ

Uludağ Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları Hemşireliği

Öğr. Gör. Nurcan KOLAÇ

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Araş. Gör. Işın ALKAN

Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Araş. Gör. Uzm. Eda AKTAŞ

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Arş. Gör. Ayşe SEZER

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Arş. Gör. Dilek KÖSE

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik
Bölümü, Çocuk sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Arş. Gör. Fatma Nevin ŞİŞMAN

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Hem. Dilek BAYRAM

Bülent Ecevit Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşiresi

İçindekiler

1. Aile ve Sağlık	1
2. Aile Sağlığının Geliştirilmesi	13
3. Ailede Rol Dağılımı	21
4. Ailede Güven Duygusu	33
5. Ailede İletişimin Önemi	41
6. Ailede Güç Dağılımı	53
7. Kültürün Aile Üzerinde Etkisi	65
8. Ailede Sosyalleşmenin Önemi	79
9. Ailede Sevgi Aktarımı	87
10. Dinin Aile Üzerinde Etkisi	97
11. Toplumsallaşmada Ailenin Önemi	109
12. Motivasyon ve Davranış Değişikliğinde Ailenin Rolü	121
13. Ailede Karı Koca İlişkisi	133
14. Gebelik Dönemi ve Aile	141
15. Yenidoğan Dönemi ve Aile	153
16. Aile – Bebek Bağlanma Süreci	173
17. Aile Çocuk İlişkisi	183
18. Oyun Çocuğu Dönemi ve Aile	191
19. Okul Çocuğu Dönemi ve Aile	201
20. Adölesan Dönemi ve Aile	213
21. Çocuğu Olmayan Aile	225
22. Ailenin Cinsel Gelişime Etkisi	235
23. Engelli Çocuk ve Ailesi	245
24. Okul Aile İlişkisi	259
25. Ailede Yaşlı ve Aileye Etkisi	265
26. Medya ve Aile	275
27. Mizahın Aile Üzerine Etkisi	283

28. Ailede İhmal ve İstismar	291
29. Kanserli Birey ve Aile	303
30. Ailede Kronik Hastalıklar ve Yönetimi	313
31. Ailede Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite	323
32. Aile Ruh Sağlığı	331
33. Ağrı ve Aile	343
34. Aile ve Yaşam Kalitesi	355
35. Acil Durumlarda Aile Gereksinimleri	361
36. Sağlık Politikaları ve Aile	373
37. Sağlıkta Dönüşüm Programında Aile Sağlığı Elemanı	387
38. Evde Acil Bakım Yönetimi	399
39. Hastaneye Yatan Hasta ve Aile	407
40. Ölüm ve Aile	415
41. Aile Danışmanlığı ve Hemşirelik	427

İndeks 435